नेपाल शिक्षा सेवा (गठन, समूह तथा श्रेणी विभाजन र नियुक्ति) नियमहरू, २०५०

राजपत्रमा प्रकाशित मिति

२०५०।१०।१८

संशोधन

नेपाल शिक्षा सेवा (गठन समूह तथा श्रेणी विभाजन र नियुक्ति)
(पहिलो संशोधन) नियमहरू २०५३ २०५३।९।१५

निजामती सेवा ऐन, २०४९ को दफा ७५ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी नेपाल सरकारले देहायका नियमहरू बनाएको छ :

१. **संक्षिप्त नाम र प्रारम्भः** (१) यी नियमहरूको नाम "नेपाल शिक्षा सेवा (गठन, समूह तथा श्रेणी विभाजन र नियुक्ति) नियमहरू, २०५०" रहेको छ ।

(२) यी नियमहरू तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछन् ।

२. **परिभाषा** : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यी नियमहरूमा -

(क) "ऐन" भन्नाले निजामती सेवा ऐन, २०४९ सम्झनु पर्छ ।

(ख) "नियमावली" भन्नाले निजामती सेवा नियमावली, २०५० सम्झनु पर्छ ।

(ग) "सेवा" भन्नाले नियम ३ बमोजिमको नेपाल शिक्षा सेवा सम्झनु पर्छ ।

(घ) "समूह" भन्नाले नियम ४ को उपनियम (१) बमोजिमको समूह सम्झनुपर्छ ।

(ङ) "उपसमूह" भन्नाले समूह अन्तर्गत कायम गरिएको उपसमूह सम्झनु पर्छ ।

(च) "कर्मचारी" भन्नाले नेपाल शिक्षा सेवाका निजामती कर्मचारी सम्झनु पर्छ ।

३. **सेवा गठन** :ऐनको दफा ३ बमोजिम नेपाल शिक्षा सेवा गठन गरिएको छ ।

नेपाल कानून आयोग

४. **सेवामा रहने समूह, उपसमूह, श्रेणी र पद** : (१) सेवामा कामको प्रकृति, सो काम सम्पादन गर्न चाहिने न्यूनतम शैक्षिक योग्यता र कार्य विशिष्टता समेतको आधारमा सेवाभित्रको समान प्रकृतिका पदहरू समावेश भएका अनुसूची १ बमोजिमका समूह तथा उपसमूहहरू रहनेछन् ।

(२) सेवामा देहायका श्रेणीहरू रहनेछन् -

(क) राजपत्रांकित :

१) विशिष्ट श्रेणी,

२) प्रथम श्रेणी,

३) द्वितीय श्रेणी र

४) तृतीय श्रेणी ।

(ख) राजपत्र अनंकित :

१) प्रथम श्रेणी,

२) द्वितीय श्रेणी,

३) तृतीय श्रेणी र

४) चतुर्थ श्रेणी ।

(३)सेवाको विशिष्ट श्रेणीमा नेपाल सरकारले तोके बमोजिमका पदहरू रहन सक्नेछन् ।

(४) समूह तथा उपसमूहमा रहने श्रेणीका र श्रेणी विहीन पदहरू अनुसूची २ बमोजिमका हुनेछन् ।

५. **सामूहिकृत हुने** : (१) यी नियमहरू प्रारम्भ हुँदाका बखत नेपाल शिक्षा सेवाका देहायका समूह तथा उपसमूहमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई देहायका समूह तथा उपसमूहमा समूहीकृत गरिएको छ :

नेपाल कानून आयोग

(क) टिचिङ (अध्यापन) समूह, उच्च शिक्षामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई अध्यापन समूह, उच्च शिक्षा समूहमा ।

(ख) टिचिङ (अध्यापन) समूह, माध्यामिक शिक्षामा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई अध्यापन समूह, माध्यामिक शिक्षा उपसमूहमा ।

(ग) प्रिन्टिङ (मुद्रण) समूह, प्रेस इन्जिनियरिङ उपसमूहमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई मुद्रण व्यवस्थापन समूह, प्रेस इन्जिनियरिङ उपसमूहमा ।

(घ) प्रिन्टिङ (मुद्रण) समूह, प्रेस मेनेजमेन्ट (मुद्रण व्यवस्थापन) उपसमूहमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई मुद्रण व्यवस्थापन समूह, मुद्रण व्यवस्थापन उपसमूहमा ।

(ङ) पेन्टिङ एण्ड फोटोग्राफी समूह, पेन्टिङ उपसमूहमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई कला समूह, चित्रकला उपसमूहमा ।

(च) पेन्टिङ एण्ड फोटोग्राफी समूह, फोटाग्राफी उपसमूहमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई कला समूह, छविकला उपसमूहमा ।

(छ) टेष्ट एण्ड मेजरमेन्ट समूह, एजुकेशनल टेष्ट एण्ड मेजरमेन्ट उपसमूहमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई परीक्षण तथा मूल्यांकन समूह, शैक्षिक परीक्षण तथा मूल्यांकन उपसमूहमा ।

(ज) टेष्ट एण्ड मेजरमेन्ट समूह, पर्सोनल टेष्ट एण्ड मेजरमेन्ट उपसमूहमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई परीक्षण तथा मूल्यांकन समूह कर्मचारी परीक्षण तथा मूल्यांकन उपसमूहमा ।

(झ) लाइव्रेरी साइन्स समूहमा कार्यरत कर्मचारीहरूलाई पुस्तकालय विज्ञान समूहमा ।

(२) यी नियमहरू प्रारम्भ हुँदाका बखत नेपाल शिक्षा सेवामा कार्यरत कर्मचारीहरूमध्ये उपनियम (१) मा उल्लेखित कर्मचारीहरूबाहेक अन्य कर्मचारीहरूलाई

नेपाल कानून आयोग

निजहरूको शैक्षिक योग्यता, कार्य विशिष्टता र अनुभवको आधारमा निजहरू बहाल रहने समूह, उपसमूह तथा पद समेत निर्धारण गरी सम्बन्धित कर्मचारीहरूलाई जानकारी गराइने छ ।

६. **रिक्त पदको पूर्ति** : (१) सेवा, समूह तथा उपसमूहका रिक्त पदहरूको पूर्ति ऐनको दफा ७ को उपदफा (१) बमोजिम हुनेछ :

(२) श्रेणी विहीन पदहरू शुरु नियुक्तिद्वारा पूर्ति गर्दा खुला प्रतियोगिताद्वारा गरिनेछ ।

७. **नियुक्तिका लागि योग्यता** : सम्बन्धित समूह तथा उपसमूहको रिक्त पदमा खुला, प्रतियोगिताद्वारा पूर्ति गर्दा ऐनको दफा १० बमोजिम अयोग्य नभएका र अनुसूची ३ बमोजिमको न्यूनतम योग्यता पुगेका व्यक्तिहरू उम्मेद्वार हुन सक्नेछन् ।

८. **सरुवाको व्यवस्था** : समूह तथा उपसमूहका कर्मचारीहरूलाई सरुवा गर्दा नियमावलीको परिच्छेद ६ को अधिनमा रही समूह तथा उपसमूह भित्रको पदमा मात्र सरुवा गरिनेछ ।

९. **शैक्षिक योग्यता सम्बन्धी व्यवस्था** : ∂कार्य क्षमताको मूल्यांकनद्वारा बढुवा हुनको निमित्त राजपत्रांकित पदहरूको हकमा नियमावलीको नियम ८१ को उपनियम (३) बमोजिमको शैक्षिक योग्यता र राजपत्र अनंकित पदहरूको हकमा तत् तत् पदहरूमा सेवा प्रवेशको लागि निर्धारित शैक्षिक योग्यता आवश्यक पर्नेछ ।

तर, यी नियमहरू प्रारम्भ हुँदाका बखत सेवा, समूह तथा उपसमूहमा बहाल रहेका कर्मचारीहरूको हकमा निजलाई त्यस्तो सेवा, समूह तथा उपसमूहमा प्रवेश गर्न तोकिएको शैक्षिक योग्यता नै यस नियमको प्रयोजनको निमित्त न्यूनतम शैक्षिक योग्यता मानिनेछ ।

१०. **सेवा, समूह तथा उपसमूह सञ्चालन सम्बन्धी व्यवस्था** : नीतिगत कुराहरूमा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयसँग समन्वय राखी सेवा, समूह तथा उपसमूहको सञ्चालन र प्रशासन शिक्षा, संस्कृति तथा समाजकल्याण मन्त्रालयले गर्नेछ ।

∂ पहिलो संशोधनद्वारा "कार्य क्षमताको मूल्यांकनद्वारा" भन्ने शब्दहरू झिकिएको ।

नेपाल कानून आयोग

११. **अनुसूचीमा हेरफेर वा थपघट** : नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी अनुसूचीमा आवश्यक हेरफेर वा थपघट गर्न सक्नेछ ।

१२. **खारेजी र बचाउ** : (१) नेपाल शिक्षा सेवा (गठन), नियम, २०१६ र नेपाल शिक्षा सेवा (समूह तथा श्रेणी विभाजन नियुक्ति र बढुवा) नियमहरू, २०३३ खारेज गरिएका छन् ।

(२) उपनियम (१) मा उल्लेखित नियमहरू बमोजिम भए गरेको काम कारवाहीहरू यी नियमहरू बमोजिम नै भए गरेका मानिनेछन् ।

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची - १

(नियम ४ को उपनियम (१) सँग सम्बन्धित)

क्र.सं.	समूह	उपसमूह	
१.	अध्यापन	(क) उच्च शिक्षा	
		(ख) माध्यमिक शिक्षा	
२.	शिक्षा प्रशासन	(क) अंग्रेजी	
		(ख) नेपाली	
		(ग) संस्कृत	
		(घ) विज्ञान	
		(ङ) गणित	
		(च) सामाजिक शिक्षा	
		(छ) व्यावसायिक शिक्षा	
		(ज) शारीरिक शिक्षा	
		(झ) निरीक्षण	
३.	मुद्रण व्यवस्थापन	(क) प्रेस इन्जिनियरिङ	
		(ख) मुद्रण व्यवस्थापन	
४.	कला	(क) चित्रकला	
		(ख) छविकला	
५.	पुरातत्व	(क) पुरातत्व	
		(ख) संग्राहालय	
६.	परीक्षण तथा मूल्यांकन	(क) शैक्षिक परीक्षण तथा मूल्यांकन	
		(ख) कर्मचारी परीक्षण तथा मूल्यांकन	
७.	पुस्तकालय विज्ञान		

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची - २

नियम ४ को उपनियम (४) सँग सम्बन्धित

सेवा र सेवाका समूह तथा उपसमूहमा रहने पद्नामहरू

शिक्षा सेवा	(क) अध्यापन समूह	(ख) शिक्षा प्रशासन समूह	(ग) मुद्रण व्यवस्थापन समूह	(घ) कला समूह	(ङ) पुरातत्व समूह	(च) परीक्षण तथा मूल्यांकन समूह	(छ) पुस्तकालय विज्ञान समूह
१. विशिष्ट श्रेणीमा रहने पद नेपाल सरकारले तोकेबमोजिको पद	(क) उच्च शिक्षा उपसमूह १. रा. प. प्रथम श्रेणीमा रहने पद - प्राध्यापक २. रा.प. द्वितीय श्रेणीमा रहने पद - प्राध्यापक	१. रा. प्रथम श्रेणीमा रहने पद - सहसचिचव - निर्देशक - कार्यकारी निर्देशक - महानिर्देशक - नियन्त्रक - क्षेत्रीय शिक्षा निर्देशक	(क) मुद्रण व्यवस्थापन उपसमूह १. रा. प. द्वितीय श्रेणीमा रहने पद - वरिष्ट मूद्रण अधिकृत २. रा. प. तृतीय श्रेणीमा रहने पद	(क) छविकला उपसमूह (१) रा. प. द्वितीय श्रेणी रहने पद - प्रमुख छविकार - वरिष्ट छविकार २. रा.प. तृतीय श्रेणीमा रहेन पद	(१) रा. प्र. प्रथम श्रेणीमा रहने पद - महानिर्देशक - उप-महानिर्देशक २. रा. प. द्वितीय श्रेणीमा रहने पद	(क) कर्मचारी परीक्षण तथा मूल्यांकन उपसमूह १. रा. प. प्रथम श्रेणीमा रहने पद - मुख्य मनोविज्ञान वत्ता २. रा.प. द्वितीय श्रेणीमा रहेन पद	१.रा. प. द्वितीय श्रेणीमा रहने पद - पुस्तकालय प्रमुख २..रा. प. तृतीय श्रेणीमा रहने पद
		२. रा. प. द्वितीय श्रेणीमा रहने	- प्रेस सुपरभाइजर	- छविकार	- प्रमुख अन्वेषण अधिकृत	- वरिष्ठ मनोविज्ञानवेत्ता	- पुस्तकालय अधिकृत

नेपाल कानून आयोग

		पद - उप-सचिव - उप-निर्देशक - उप-नियन्त्रक - वरिष्ठ अनुसन्धान अधिकृत - वरिष्ठ प्रशिक्षक - जिल्ला शिक्षा अधिकारी	- मुद्रण प्रबन्धक - अपसेट प्रेस सुपर भाइजर - लेटर प्रेस सुपर भाइजर - मुद्रण अधिकृत	- डार्करुम अधिकृत ™रिप्रोग्राफर	- प्रमुख पुरातत्व अधिकृत - प्रमुख अनुसन्धान अधिकृत - प्रमुख अभिलेख अधिकृत - संग्रहालय प्रमुख	- पाठ्यक्रम विशेषज्ञ	- सारिणी अधिकृत - अनुक्रमणिकार - डकुमण्टेशन अफिसर ™ विब्लियोग्राफर
	३. रा. प. तृतीय श्रेणीमा रहने पद - प्राध्यापक		३. रा.प. अनंकित प्रथम श्रेणीमा रहने पद - सिनियर फोटो टाइपसेटर - सिनियर अफसेट प्रेस म्यान - सिनियर मोनोटाइप अपरेटर	३. रा. प. अनंकित प्रथम श्रेणी - सहायक छविकार - क्यामराम्यान - माइक्रोफिल्मष्ट		३. रा. प. तृतीय श्रेणीमा रहने पद - पाठ्यक्रम विज्ञ - मनोविज्ञान वेत्ता	३. रा. प. अनं. प्रथम श्रेणीमा रहने पद - पुस्तकालय सहायक - संस्कृत सहायक ⇔ सिफरेन्स तथा एक्वीजिसन सहापक ⇔ पुस्तकालय सहायक (हिन्दी)

™ पहिलो संशोधनद्वारा थप ।

⇔ पहिलो संशोधनद्वारा थप ।

नेपाल कानून आयोग

			- सिनियर प्लेट मेकर				
	(ख) माध्यमिक शिक्षा उपसमूह १. रा.प. तृतीय श्रेणीमा रहने पद - अध्यापक - ग्याजेटेड सिभिल माष्टर २. रा. प. अनं. प्रथम श्रेणीमा रहने पद - शिक्षक - सिभिल माष्टर ३. रा. प. अनं. द्वितीय श्रेणीमा रहने पद	३. रा. प. तृतीय श्रेणीमा रहने पद (क) अंग्रेजी उपसमूह - पाठयक्रम अधिकृत - तालीम अधिकृत - प्रशिक्षक - प्राविधिक अधिकृत (ख) नेपाली उपसमूह	- सिनियर कम्पोजिटर - सिनयर बुक बाइण्डर - सहायक इष्टिमेठर - सिनियर प्रुफ रिडर - सिनियर प्रेस म्यान ४. रा.प. अन. द्वितीय श्रेणीमा रहने पद	४. रा.प. अनं द्वितीय श्रेणीमा रहने पद - डार्करुम असिष्टेन्ट - सहायक फोटो ग्राफर (ख) चित्रकला उपसमूह	(क) पुरातत्व उपसमूह १. रा.प. तृतीय श्रेणीमा रहने पद - क्यूरियो जा“चपास अधिकृत - पुरातत्व अधिकृत - सर्वेक्षण अधिकृत - अनुसन्धान अधिकृत	(ख) शैक्षिक मूल्यांकन तथा परीक्षण उपसमूह १. रा. प. तृतीय श्रेणीमा रहने पद - शाखा अधिकृत	⇔ पुस्तकालय सहायक (नेपाली) ⇔ पुस्तकालय सहायक (रचना) ⇔ पुस्तकालय सहायक (अंग्रेजी) ४. रा.प. अनं. द्वितीय श्रेणीमा रहने पद काउण्टर सहायक ५. रा.प.अनं. तृतीय श्रेणीमा रहने पद सहायक पथ प्रदर्शक

नेपाल कानुन आयोग

- शिक्षक - सिभिल माष्टर	- पाठ्यक्रम अधिकृत - अनुवादक तथा सम्पादक (ग) संस्कृत उपसूमह - पाठ्यक्रम अधिकृत - अनुसन्धान अधिकृत (घ) विज्ञान उपसमूह - पाठयक्रम अधिकृत - तालीम अधिकृत	- फोटो टाईपसेटर - प्रेस म्यान - अपसेट प्रेस म्यान - मनोटाइप अपरेटर - फर्नेस अपरेटर - कम्पोजिटर - बुक वाइण्डर - प्रुफ रिडर - प्लेट मेकर ⇔ रा.प.अनं. तृतीय श्रेणीमा रहने पद जुनियर प्रेस म्यान (ख) प्रेस	१. रा. प. तृतीय श्रेणीमा रहने पद - चित्रकला अधिकृत - आकृतिकार - काष्टकलाविद् - चित्रकलाविद् - कला अधिकृत - प्राविधिक अधिकृत - सहायक दुर सम्बेदन अधिकृत	- अनुसन्धान अधिकृत - अभिलेख अधिकृत - उत्खनन अधिकृत - एण्टिक्विटी कम पोठरी अफिसर - पथ प्रदर्शक - पथ प्रदर्शन अधिकृत २. रा.प. अनं. प्रथम श्रेणीमा रहने पद	
४. रा. प. अनं. तृतीय श्रेणीमा रहने पद - शिक्षक	- प्रशिक्षक - प्राविधिक अधिकृत (ङ) गणित उपसूमह	इन्जिनियरिंग उपसमूह १. रा.प. तृतीय श्रेणीमा रहेनपद	२. रा. प. अनं. प्रथम श्रेणीमा रहने पद - धातुकला	- अनुसन्धान सहायक - सहायक पथप्रदर्शक - तिब्बती भाषा सहायक	

	- पाठयक्रम अधिकृत - तालीम अधिकृत - प्रशिक्षक - प्राविधिक अधिकृत (च) सामाजिक शिक्षा उपसमूह - पाठयक्रम अधिकृत - तालीम अधिकृत - प्रशिक्षक - प्राविधिक अधिकृत	- मर्मत तथा सम्भार अधिकृत २. रा. प. अनं. प्रथम श्रेणीमा रहेन पद - सिनियर मेकानिक्स ३. रा. प. अनंकित द्वितीय श्रेणीमा रहने पद - मेकानिक्स	सहायक - मूर्तिकला सहायक - प्रस्तरकलाम सहायक - आर्टिष्ट - कमकाष्ठ मोडलर - काष्ठकला सहायक - सहायक इलष्टेटर - सहायक डिजाइनर ⇔ मोडल कम अर्टिस्ट	- मूल पुरोहित - संस्कृत सहायक - लिपि सहायक ⇔ प्राविधिक सहायक ३. रा. प. अनं. द्वितीय श्रेणीमा रहने पद - सहायक गाइड - क्षेत्र सहायक - सहायक पुराहित - साम्वेद - भण्डारे	
	(छ) व्यवासयिक शिक्षा उपसमूह - पाठ्यक्रम अधिकृत (ज) शारीरिक शिक्षा	३. रापअ.नं. तृतीय श्रेणीमा रहने पद पेन्टर	⇔३. रा.पं.अनं. तृतीय श्रेणीमा रहने पद पेण्टर	- सहायक खुदाई निरीक्षक ४. रा. प. अनं. तृतीय श्रेणीमा रहने पद - ग्यालरी गार्ड - लिपि सहायक	३. रा.प.अनं. चतुर्थ श्रेणीमा रहने पद - सहायक

नेपाल कानून आयोग

⇔ पहिलो संशोधनद्वारा थप ।

	<u>उपसमूह</u> - प्रशिक्षक (झ) <u>निरीक्षण उपसमूह</u> - शाखा अधिकृत - विद्यालय निरीक्षक - योजना अधिकृत - उपत्पादन प्रमुख - सम्पादक - लेखक तथा सम्पादक - सम्वादक अधिकृत - मूल्यांकन अधिकृत			- लेखक ⇔- सुसारे ⇔- गहना कलश मोल्ने ⇔५. रापअनं. चतुर्थ श्रेणीमा रहने पद - पदमाक्ष नारायण पूजारी (ख) <u>संग्रालय उपसमूह</u> १. रा. प. तृतीय श्रेणीमा रहने पद - कलाकृति संग्रह अधिकृत - संग्राहलय अधिकृत - सहायक निर्देशक २. <u>रा. प. अनं. प्रथम श्रेणीमा रहने पद</u> - क्रोनोलजिष्ट - फिलाटेलिक्स - टेक्सिडर्मिष्ट ⇔- प्राविधिक सहायक ⇔- कार्यालय प्रमुख	

नेपाल कानुन आयोग

		- अनुसन्धान अधिकृत - प्रशिक्षक - प्राविधिक अधिकृत - प्रकाशन अधिकृत - तालीम अधिकृत ४. **रा.प. अनं. प्रथम श्रेणीमा रहने पद** (क) **निरीक्षण उपसमूह** - प्राविधिक सहायक - प्रोड्युसर			(क्षेत्रीय संग्राहालय) ⇔- भण्डारे । ३. **रा. प. अनंकित द्वितीय श्रेणीमा रहने पद** - सहायक टेक्सिडर्मिष्ट - सहायक क्रोनोलजिष्ट - सिकर्मी		

नेपाल कानून आयोग

अनुसूची - ३

नियम ७ सँग सम्बन्धित

सेवा प्रवेशकालागि चाहिने न्यूनतम शैक्षिक योग्यता

(क) सेवाका समूह तथा उपसमूहका राजपत्रांकित प्रथम तथा द्वितीय श्रेणीका लागि

क्र.सं.	समूह, उपसमूह	शैक्षिक योग्यताको विषय र स्तर
१.	शिक्षा प्रशासन समूह	मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट शिक्षा शास्त्रमा स्नातकोत्तर उपाधि प्राप्त गरी नियमावलीको नियम १५ को उपनियम (२) बमोजिम अनुभव प्राप्त ।
२.	मुद्रण व्यवस्थापन उपसमूह	मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट मुद्रण व्यवस्थापन विषयमा स्नातकोत्तर उपाधी प्राप्त गरी नियमावलीको नियम १५ को उपनियम (२) बमोजिमको अनुभव प्राप्त ।
३.	छविकला उपसमूह	मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट छवि कला विषयमा स्नातकोत्तर उपाधी प्राप्त गरी नियमावलीको नियम १५ को उपनियम (२) बमोजिम अनुभव प्राप्त
४.	पुरातत्व समूह	मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट पुरातत्व, इतिहास वा संस्कृतिमा स्नात्तोकर उपाधी प्राप्त गरी नियमावलीको नियम १५ को उपनियम (२) बमोजिम अनुभव प्राप्त ।
५.	कर्मचारी परीक्षण तथा मूल्यांकन उपसमूह	मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट मनोविज्ञानमा स्नातकोत्तर उपाधी प्राप्त गरी नियमावलीको नियम १५ को उपनियम (२) बमोजिम अनुभव प्राप्त ।
६.	पुस्तकालय विज्ञान समूह	मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट पुस्तकालय विज्ञानमा स्नातकोत्तर उपाधी प्राप्त गरी नियमावलीको नियम १५ को उपनियम (२) बमोजिमको अनुभव प्राप्त ।

(ख) समूह तथा उपसमूहको राजपत्रांकित तृतीय श्रेणीको पदहरूको लागि

नेपाल कानून आयोग

क्र.सं.	समूह, उपसमूह	शैक्षिक योग्यताको विषय र स्तर
१.	अध्यापन समूह	
	(क) उच्च शिक्षा उपसमूह	-मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट सम्बन्धित विषयमा स्नातकोत्तर वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	(ख) माध्यमिक शिक्षा उपसमूह	-मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट शिक्षा शास्त्रमा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण ।
२.	शिक्षा प्रशासन समूह	
	(क) अंग्रेजी उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट अंग्रेजी मूल विषय लिई शिक्षा शास्त्रमा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	(ख) नेपाली उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट नेपाली मूल विषय लिई शिक्ष शास्त्रमा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	(ग) संस्कृति उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट संस्कृत मूल विषय लिई शिक्षा शास्त्रमा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	(घ) विज्ञान उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट विज्ञान मूल विषय लिई शिक्षा शास्त्रमा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	(ङ) गणित उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट गणित मूल विषय लिई शिक्षा शास्त्रमा स्नातक वा सरह उत्तीर्ण ।
	(च) सामाजिक शिक्षा उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट भूगोल, इतिहास, अर्थशास्त्र, राजनीतिक शास्त्र वा सामाजिक शिक्षामध्ये कुनै एक मूल विषय लिई शिक्षा शास्त्रमा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	(छ) व्यावसायिक शिक्षा उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कृषि, गृहविज्ञान, सचिवालय विज्ञान र औद्योगिक शिक्षामध्ये कुनै एक मूल

नेपाल कानून आयोग

		विषय लिई शिक्षा शास्त्रमा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण । वा कृषि, गृहविज्ञान, सचिवालय विज्ञान र औद्योगिक शिक्षा मध्ये कुनै एक विषयमा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण । वा कृषि, गृहविज्ञान, सचिवालय विज्ञान र औद्योगिक शिक्षामध्ये कुनै एक विषयमा स्नातकोत्तर वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	(ज) शारीरिक शिक्षा उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट स्वास्थ्य तथा शारीरिक शिक्षा मूल विषय लिई शिक्षा शास्त्रमा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण वा शारीरिक शिक्षामा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	(झ) निरीक्षण उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट शिक्षा शास्त्रमा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण ।
३.	मुद्रण व्यवस्थापन समूह	
	(क) प्रेस इन्जिनियरिङ उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रेस इन्जिनियरिङमा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	(ख) मुद्रण व्यवस्थापन उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट स्नातक र मुद्रण व्यवस्थापन वा मुद्रण प्रविधिसम्बन्धी ६ महिनाको संस्थागत तालीम तथा मुद्रण संचालनमा ५ वर्षको अनुभव भएको ।
४.	कला समूह	
	(क) चित्रकला उप-समूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट चित्रकलामा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण ।

नेपाल कानून आयोग

		वा स्नातक भै चित्रकलामा कम्तीमा ६ महिनाको तालिम प्राप्त ।
	(ख) छविकला उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट छविकलामा स्नातक सरहको डिग्री वा डिप्लोमा वा स्नातक भै छविकला वा रिप्रोग्राफीमा कम्तीमा ६ महिनाको तालिम प्राप्त ।
५.	पुरातत्व समूह	
	(क) पुरातत्व उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट पुरातत्वमा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण । वा इतिहासमा वा संस्कृतिमा स्नातकोत्तर वा सो सरह उत्तीर्ण । वा स्नातक वा सो सरह भै पुरातत्व वा नृतत्व वा अभिलेख विज्ञानमा डिग्री वा डिप्लोमा उत्तीर्ण ।
	(ख) संग्राहालय उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट संग्राहालय विज्ञानमा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण वा - इतिहास वा संस्कृतिमा स्नातकोत्तर वा सो सरह उत्तीर्ण वा - स्नातक वा सो सरह भै संग्राहालय विज्ञानमा डिप्लोमा उत्तीर्ण ।
६.	परीक्षण तथा मूल्यांकन समूह	
	(क) शैक्षिक परीक्षण तथा	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट शिक्षा शास्त्रमा स्नातकोत्तर वा स्नातक भै टेष्ट एण्ड मेजरमेण्टमा घटिमा ६ महिनाको

नेपाल कानून आयोग

	मूल्यांकन उपसमूह	तालीम प्राप्त ।
	(ख) कर्मचारी परीक्षण तथा मूल्यांकन उपसमूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट मनोविज्ञानमा स्नातकोत्तर वा सो सरह उत्तीर्ण ।
७.	पुस्तकालय विज्ञान समूह	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट पुस्तकालय विज्ञानमा स्नातक वा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण भै पुस्तकालय विज्ञानमा मान्यता प्राप्त संस्थाबाट घटीमा ६ महिने तालीम प्राप्त ।

(ग) सेवाका समूह तथा उपसमूहमा रहने राजपत्र अनंकित पदहरूको लागि सेवा प्रवेशको लागि न्यूनतम शैक्षिक योग्यता ।

क्र.सं.	समूह, उपसमूह	पद	शैक्षिक योग्यताको विषय र स्तर
१.	राजपत्र अनंकित प्रथम श्रेणी		
	(क) अध्यापन समूह माध्यामिक शिक्षा उपसमूह	सिभिल माष्टर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट शिक्षा शास्त्रमा प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण वा प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरी १० महिने शिक्षक तालीम प्राप्त ।
	(ख) शिक्षा प्रशासन समूह निरीक्षण उपसमूह	(१) प्राविधिक सहायक	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट शिक्षा शास्त्रमा प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण
		(२) प्रोड्युसर	
	(ग) मुद्रण व्यवस्थापन समूह		
	(१) प्रेस इन्जिनियरिङ्ग	सिनियर मेकानिक्स	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरी प्रेस मेशिन

उप समूह		जडान तथा मर्मतसम्बन्धी ५ महिनाको तालिम वा प्रेस मेशिन जडान तथा मर्मतसम्बन्धी २ वर्षको अनुभव ।
(२) मुद्रण व्यवस्थापन उपसमूह	(१) सिनियर फोटो टाइप सेटर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरी फोटो कम्पोज मेसिन र कम्प्युटर संचालन सम्बन्धमा मान्यता प्राप्त संस्थाबाट घटिमा ५ महिनाको तालीम प्राप्त वा उक्त कार्यमा दुई वर्षको अनुभव ।
	(२) सिनियरप्रेस म्यान	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरी लेटर प्रेससम्बन्धी मान्यता प्राप्त संस्थाबाट ५ महिनाको तालिम प्राप्त वा लेटर प्रेससम्बन्धी दुई वर्षको अनुभव ।
	(३) सिनियर अपसेट प्रेस म्यान	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरी अपसेट प्रेससम्बन्धी मान्यता प्राप्त संस्थाबाट ५ महिनाको तालीम वा उक्त कार्यमा दुई वर्षको अनुभव ।
	(४) सिनियर मोनोटाइप अपरेटर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणप तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरी मोनोटाइपमा मान्यता प्राप्त संस्थाबाट ५ महिनाको तालीम वा उक्त कार्यमा दुई वर्षको अनुभव ।
	(५) सिनियर प्लेट मेकर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरी प्लेट मेकिंगसम्बन्धी मान्यता प्राप्त संस्थाबाट ५ महिनाको तालीम वा उक्त कार्यमा दुई

नेपाल कानून आयोग

		वर्षको अनुभव ।
	(६) सिनियर कम्पोजिटर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरी कम्पोजिटरमा ५ महिनाको तालीम वा उक्त कार्यमा दुई वर्षको अनुभव ।
	(७) सिनियर बुक बाइण्डर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरी बुक बाइडिंगसम्बन्धी मान्यता प्राप्त संस्थाबाट ५ महिनाको तालीम वा उक्त कार्यमा दुई वर्षको अनुभव ।
	(८)सहायक इष्टिमेटर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट बाणिज्य शास्त्रमा प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण भई छपाइसम्बन्धी इष्टिमेटमा मान्यता प्राप्त संस्थाबाट ५ महिनाको तालीम वा छपाइसम्बन्धी इष्टिमेटमा दुई वर्षको अनुभव ।
	(९) सिनियर प्रुफ रिडर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरी प्रुफ रिडिंगसम्बन्धी ५ महिनाको तालीम वा उक्त कार्यमा दुई वर्षको अनुभव ।
(घ) कला समूह		
(१) चित्रकला उपसमूह	(१) धातुकला सहायक	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट मूर्तिकलासम्बन्धी विषय लिई आइ एफ ए वा सो सरह उत्तीर्ण वा प्रमाणपत्र तह उत्तीर्ण गरी स्वीकृत संस्थाबाट सम्बन्धित विषयमा तालिम प्राप्त ।

नेपाल कानून आयोग

	(२) मृतिका सहायक	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट मूर्तिकलासम्बन्धी विषय लिई आइ. एफ. ए. वा सो सरह उत्तीर्ण वा प्रमाणपत्र तह उत्तीर्ण गरी स्वीकृत संस्थाबाट सम्बन्धित विषयमा घटिमा १ महिनाको तालीम प्राप्त ।
	(३) प्रस्तरकला सहायक	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट मूर्तिकलासम्बन्धी विषय लिई आइ. एफ. ए. वा सो सरह उत्तीर्ण वा प्रमाणपत्र तह उत्तीर्ण गरी स्वीकृत संस्थाबाट सम्बन्धित विषयमा घटिमा १ महिनाको तालीम प्राप्त ।
	(४) आर्टिष्ट	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट चित्रकलामा प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	(५) आर्टिस्ट कम काष्ठ मोडलर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट मूर्ति कलामा प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण
	(६) सहायक इलस्ट्रेटर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट चित्रकला विषय लिई प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	(७) सहायक डिजाइनर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट चित्रकला वा मूर्तिकला विषय लिई प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	(८) काष्ठकला सहायक	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट काष्ठकला विषय लिई आई. एफ.ए वा सो सरह उत्तीर्ण वा प्रमाण पत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरी काष्ठकलासम्बन्धी घटीमा ५ महीनाको संस्थागत तालीम प्राप्त ।
		- चित्रकला विषयमा प्रमाणपत्र तह उत्तीर्ण वा

नेपाल कानून आयोग

		प्रमाण पत्र तह उत्तीर्ण गरी कलासम्बन्धी १ वर्षको तालीम प्राप्त
	≠(९) मोडेल कम अर्टिस्ट	
(२) छविकला उपसमूह	(१) सहायक छविकार	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरी स्वीकृत संस्थाबाट सम्बन्धित विषयमा घटिमा ५ महिनाको तालिम प्राप्त ।
	(२) क्यामेरा म्यान	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण गरी फोटो ग्राफी वा भिडियो क्यामेरा संचलानमा घटिमा १ महिनाको तालिम प्राप्त ।
	(३) माइक्रोफिल्मिष्ट	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र वा सो सरह उत्तीर्ण भई माइक्रोफिल्म वा प्रोग्राफीसम्बन्धी घटीमा ५ महिनाको तालमि वा सम्बन्धित क्षेत्रको २ वर्षको अनुभव प्राप्त ।
(ङ) पुरातत्व समूह	≠(४) रिप्रोग्राफर	- मान्यताप्राप्त शिक्षण संस्थाबाट सम्बन्धित विषयमा प्रमाणपत्र तह वा प्रमाण पत्र उत्तीर्ण गरी स्वीकृत संस्थाबाट सम्बन्धित विषयमा घटिमा ५ महिनाको तालीम प्राप्त ।
(क) पुरातत्व उपसमूह	(१) अनुसन्धान सहायक	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट संस्कृत विषय लिई स्नातक तह वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	(२) लिपि सहायक	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण भई नेपालको

≠ पहिलो संशोधनद्वारा थप ।

नेपाल कानून आयोग

		प्राचनि लिच्छवि तथा नेवारी लिपिहरू लेख्न पढ्न सक्ने ।
	(३) सहायक पथ प्रदर्शक	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट इतिहास वा संस्कृती विषय लिई स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण गरेको वा आई. ए. पास गरी फ्रेन्च जर्मन, जापानीज, इटालियन स्पेनिश भाषामध्ये कुनै एक भाषाको प्रमाणपत्र प्राप्त ।
	(४) संस्कृत सहायक	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट संस्कृत विषय लिई स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	(५) तिब्बती भाषा सहायक	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र वा सो सरह उत्तीर्ण भई तिब्बती भाषाको ज्ञान भएको ।
	(६) मूला पुरोहित	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट संस्कृत तर्फ कर्मकाण्ड विषय लिई प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण वा कर्मकाण्डसम्बन्धी घटिमा १ महिना तालीम लिएको । - पुरातत्वमा स्नातक वा इतिहास र संस्कृती मूल विषय लिई स्नातक वा सोसरह उत्तीर्ण ।
	≠(७) प्राविधिक सहायक	
(२) संग्रहालय उपसमूह	(१) क्रोनोलजिष्ट	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट संस्कृत वा इतिहासमा स्नातक वा सो सरह वा संस्कृति वा इतिहासमा प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण भई सम्बन्धित विषयमा ५ महिनाको

नेपाल कानून आयोग

		तालीम प्राप्त वा सम्बन्धित क्षेत्रको दुई वर्षको अनुभव ।
	(२) फिलाटेलिस्ट	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र वा सो सरह उत्तीर्ण गरी फिलाटेली विषयमा घटीमा ५ महिनाको तालीम वा सम्बन्धित क्षेत्रको दुई वर्षको अनुभव ।
	(३) टेक्सीडर्मिष्ट	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र वा सो सरह उत्तीर्ण गरी टेक्सिडर्मीसम्बन्धी विषयमा घटीमा ५ महिनाको तालीम वा सम्बन्धित क्षेत्रको दुई वर्षको अनुभव ।
(च) पुस्तकालय विज्ञान समूह	÷(४) प्राविधिक सहायक	- इतिहास र संस्कृति मूल विषय लिई स्नातक वा अआइ.ए. उत्तीर्ण भई नेपाली पुरातात्विक मुद्रा सम्बन्धी काममा २ वर्षको अनुभव ।
	÷(५) कार्यालय प्रमुख (क्षेत्रीय संग्रहालय)	- संग्रहालय विज्ञानमा प्रमाणपत्र तह उत्तीर्ण वा इतिहास र संस्कृतिमा स्नातक तह उत्तीर्ण वा प्रमाण पत्र तह उत्तीर्ण गरी संग्रहालय सम्बन्धी तालिम प्राप्त । - इतिहास र संस्कृति विषयमा स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	÷(६) भण्डारे	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट पुस्तकालय विज्ञानमा प्रमाणपत्र तह वा कुनै विषयमा प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण भई घटीमा एक महिनाको पुस्ताकालय विज्ञानसम्बन्धी संस्थागत तालीम
	(१) पुस्तकालय सहायक	

नेपाल कानुन आयोग

		(२) संस्कृत सहायक	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट संस्कृत विषय लिई स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण ।
		÷(३) रिफरेन्स तथा एक्वीजिसन सहायक	- पुस्तकालय विज्ञानमा प्रमाणपत्र तह उत्तीर्ण वा प्रमाण पत्र तह उत्तीर्ण गरी पुस्तकालय विज्ञानमा घटीमा १ महिनाको संस्थागत तालिम ।
२.	राजपत्र अनंकित द्वितीय श्रेणी	÷(४) पुस्तकालय सहायक (हिन्दी)	- हिन्दी विषय लिई स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण वा हिन्दी विषय लिई प्रमाणपत्र तह उत्तीर्ण भई घटीमा एक महिनाको पुस्तकालय विज्ञान सम्बन्धी संस्थागत तालिम ।
		÷(५) पुस्तकालय सहायक (नेपाली)	- नेपाली विषय लिई स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण वा नेपाली विषय लिई प्रमाण पत्र तह उत्तीर्ण भई घटीमा १ महिनाको पुस्तकालय विज्ञान सम्बन्धी संस्थागत तालिम ।
		÷(६) पुस्तकालय सहायक (रचना)	- साहित्य विषय लिई स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण वा साहित्य विषय लिई प्रमाणपत्र तह उत्तीर्ण भई घटीमा १ महिनाको पुस्तकालय विज्ञान सम्बन्धी संस्थागत तालिम ।
		÷(७) पुस्तकालय सहायक (अंग्रेजी)	- अंग्रेजी विषय लिई स्नातक वा सो सरह उत्तीर्ण वा अंग्रेजी विषय लिई प्रमाण पत्र तह उत्तीर्ण भई घटीमा १ महिनाका पुस्तकालय विज्ञान सम्बन्धी संस्थागत तालिम ।
	(क) अध्यापन समूह माध्यमिक शिक्षा	सिभिल माष्टर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण भई १० महिने

नेपाल कानून आयोग

÷ पहिलो संशोधनद्वारा थप ।

÷ पहिलो संशोधनद्वारा थप ।

उपसमूह		शिक्षक तालीम प्राप्त ।
(ख) मुद्रण व्यवस्थापन समूह		
(१) प्रेस इन्जिनियरिंग उपसमूह	मेकानिक्स	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण गरी प्रेस मेसिन जडान तथा मर्मतमा ५ महिनाको तालीम वा उक्त कार्यमा २ वर्षको अनुभव ।
(२) मुद्रण व्यवस्थापन वन उपसमूह	(१) प्लेट मेकर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण गरी प्लेट मेकिङ सम्बन्धमा ५ महिनाको तालीम वा प्लेट मेकिङसम्बन्धी २ वर्षको अनुभव ।
	(२) फोटो टाइप सेटर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण गरी फोटो कम्पोज र कम्प्युटरमा ५ महिनाको तालीम वा २ वर्षको अनभुव ।
	(३) लेटर प्रेस म्यान	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण गरी ५ महिनाको लेटर प्रेससम्बन्धी तालीम वा सम्बन्धित क्षेत्रको २ वर्षको अनभुव ।
	(४) अपसेट प्रेस म्यान	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण गरी अपसेट प्रेसमा ५ महिनाको तालीम वा सम्बन्धित क्षेत्रको २ वर्षको अनुभव ।
	(५) मोनोटाइप अप्रेटर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सहर उत्तीर्ण भई मोनोटाइप

नेपाल कानून आयोग

		अपरेसनमा ५ महिनाको तालीम वा सम्बन्धित क्षेत्रको २ वर्षको अनुभव ।
	(६) फर्नेस अपरेटर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण भई मोनोटाइप मेसिनमा सिमा पगाल्ने कार्यमा २ वर्षको अनुभव ।
	(७) कम्पोजिटर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण भई कम्पोज सम्बन्धमा ५ महिनाको तालिम वा सम्बन्धित क्षेत्रको २ वर्षको अनुभव ।
	(८) बुक बाइण्डर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण गरी बुक बाइण्डिङ सम्बन्धमा ५ महिनाको तालीम वा बुक वाइण्डिङसम्बन्धी २ वर्षको अनुभव ।
	(९) प्रुफ रिडर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण गरी प्रुफ रिडिङ सम्बन्धमा पाँच महिनाको तालिम वा प्रुफ रिडिङसम्बन्धी २ वर्षको अनुभव ।
(ग) कला समूह छविकला उपसमूह	(१) डार्करुम असिस्टेण्ट	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण भई फोटोग्राफीसम्बन्धी विषयमा ५ महिनाको तालीम वा सम्बन्धित क्षेत्रको २ वर्षको अनुभव ।
	(२) सहायक फोटोग्राफर	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण भई स्वीकृत संस्थाबाट सम्बन्धित विषयमा घटिमा १

नेपाल कानून आयोग

		महिनाको तालीम प्राप्त ।
(घ) पुरातत्व समूह		
(१) पुरातत्व उपसमूह	(१) क्षेत्र सहायक	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण भई सम्बन्धित विषयको घटिमा ५ महिनाको तालीम वा कार्य विवरणस“ग सम्बन्धित क्षेत्रको २ वर्षको अनभुव ।
	(२) सहायक खुदाई निरीक्षक	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीण भई सम्बन्धित विषयको घटीमा ५ महिनाको तालीम वा कार्य विवरणस“ग सम्बन्धित क्षेत्रको २ वर्षको अनुभव ।
	(३) भण्डारे	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी वा सो सरह उत्तीर्ण भई निरीक्षणसम्बन्धी विषयमा घटीमा ५ महिनाको तालीम वा सम्बन्धित क्षेत्रको २ वर्षको अनुभव ।
	(४) सहायक गाइड	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण र गाईड तालीम प्राप्त ।
	(५) सिकर्मी	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण भई मान्यता प्राप्त संस्थाबाट काष्ठकला विषयको तालिम लिएको वा दशम कक्षा उत्तीर्ण भई प्राविधिक तथा व्यवसायिक तालीम परिषद्को मान्यता प्राप्त संस्थाबाट टेक्निकल एस. एल. सी. सम्बन्धी तीस महिनाको तालीम लिएको ।

नेपाल कानून आयोग

	(६) सहायक पुरोहित	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट कर्मकाण्ड विषय लिई एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण
	(७) साम्वेदी	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थानबाट बेद विषय लिई एस. एल. सी. वा सो सरह उत्तीर्ण ।
	•(८) प्राविधिक सहायक	- इतिहास र संस्कृति मूल विषय लिई प्रमाणपत्र वा सो सरह उत्तीर्ण ।
(२) संग्राहलय उपसमूह	(१) सहायक क्रोनोलजिष्ट	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट इतिहास वा संस्कृति विषय लिई प्रमाणपत्र तह वा सो सरह उत्तीर्ण वा एस. एल. सी. उत्तीर्ण भई क्रोनोलजी विषयमा ६ महिनाको तालीम वा सम्बन्धित क्षेत्रको २ वर्षको अनुभव ।
	(२) सहायक टेक्सिडर्मिट	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस.एल.सी वा सो सरह उत्तीर्ण भई सम्बन्धित विषयमा घटीमा ५ महिनाको तालिम वा सम्बन्धित क्षेत्रको २ वर्षको अनुभव ।
•(ङ) पुस्तकालय विज्ञान समूह	(१) काउन्टर सहायक	- प्रवेशिका परीक्षा उत्तीर्ण गरी सम्बन्धित विषयमा ज्ञान प्राप्त भएको ।
(३) रा.प. अनं. तृतीय श्रेणी (क) मुद्रण व्यवस्थापन	१. जुनियर प्रेस म्यान	- सम्बन्धित विषयको तालिमको प्रमाणपत्र हुनेलाई सोह्र, नहुनेलाई सम्बन्धित कामको दुई वर्षको अनुभव ।

नेपाल कानून आयोग

• पहिलो संशोधनद्वारा थप ।

समूह (१) मुद्रण व्यवस्थापन उप-समूह		
(ख) कला समूह (१) चित्रकला उपसमूह	(१) पेन्टर	- सम्बन्धित विषयको तालिमको प्रमाण पत्र वा दशौं कक्षा उत्तीर्ण भई सम्बन्धित विषयमा दुई वर्षको अनुभव ।
(ग) पूरातत्व समूह (१) पूरातत्व उपसमूह	(१) ग्यालरी गार्ड	- मान्यताप्राप्त शिक्षण संस्थाबाट एस.एल.सी. वा सो सरह उत्तीर्ण वा दशौं कक्षा उत्तीर्ण भई एन.सी.सी. तालिम प्राप्त वा सैनिक वा प्रहरी क्षेत्रमा २ वर्षको अनुभव ।
	(२) लिपी सहायक	- मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्थाबाट दशौं कक्षा उत्तीर्ण र हस्तलिपी राम्रो भएको ।
	(३) लेखक	- मान्यताप्राप्त शिक्षण संस्थाबाट दशौं कक्षा उत्तीर्ण ।
	(४) सुसारे	- दशौं कक्षा उत्तीर्ण गरी सम्बन्धित काममा अनुभवी ।
	(५) गहना कलस मोल्ने	- दशौंकक्षा उत्तीर्ण गरी सम्बन्धित काममा अनुभवी ।
(घ) पुस्तकालय विज्ञान समूह	(१) सहायक पथप्रदर्शक	- दशमकक्षा उत्तीर्ण गरी पथप्रदर्शन सम्बन्धी ज्ञान भएको ।
(४) राप अनं. चतुर्थ श्रेणी	(१) पदमाक्ष नारायण पूजारी	- आठ कक्षा उत्तीर्ण गरी सम्बन्धित काममा अनुभवी ।

नेपाल कानून आयोग

(क) पूरातत्व समूह (१) पूरातत्व उपसमूह		

<u>**स्पटीकरण**</u>: यस अनुसूचीको प्रयोजनको लागि मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्था भन्नाले लोक सेवा आयोगबाट मान्यता प्राप्त शिक्षण संस्था सम्झनु पर्छ ।

नेपाल कानुन आयोग